

ESIPUHE

Tervetuloa bongaamaan vahvuuksia! Tämän kirjan tarkoituksena on terävöittää katseesi kohti luontevahvuuksia, niitä taitoja, joiden avulla onnistumme, yllämmme parhaimpaamme ja saavutamme tavoitteitamme. Luontevahvuudet ovat muokkautuvia, eri piirteistä koostuvia kimppuja. Ne kehittyvät ja voimistuvat, kun niitä käytetään. Ne ovat opittavia ja opetettavia. Oleellista onkin luontevahvuuksien tarkasteleminen muokkautuvina lihaksina. Meistä kukaan ei synny hauis pullottaen, mutta lihassyöt on kaikille annettu. Ensimmäinen on tunnistettava, ja sen jälkeen voi aloittaa puntinnoton. Siihen vahvuusvaris ohjaa tässä kirjassa.

Bongausopas on syntynyt Huomaa hyvä! -kirjan ja -korttien (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016) pohjalta ja tueksi antamaan evästä vahvuusopetuksen toteuttamiseen käytännössä. Bongausopas toimii itsenäisenä teoksenaan, jonka avulla kuka tahansa voi aloittaa taitojen harjoittamisen. Olemme kirjoittaneet kirjan varhaiskasvatukseen, peruskouluun, terveydenhuoltoon, sosiaalitoimeen, oppilaille, vanhemmille, opettajille ja valmentajille, kaikille joiden päämääränä on saada luontevahvuudet näkyviin ja käyttövoimaksi lukemattomien määränpäiden tavoittamiseksi.

Luontevahvuuksia on paljon. Tähän kirjaan olemme koonneet harjoitteita vahvuuksista, jotka ovat tärkeitä lasten ja nuorten kanssa työskennellessä. Näitä ovat esimerkiksi sinnikkyys, itsesäätely, rohkeus, sosiaalinen älykkyys ja huumorintaju. Osa vahvuuksista on keskeisessä roolissa taaperoiässä, osa taas nostaa päätään murkkuikäisen maailmassa. Jokaisella ihmisellä on oma vahvuuskarttansa. Kartassa voimakkailla väreillä on maalattu vahvuudet, joita jo on paljon, ja hennoilla ne vahvuudet, joista vasta harjoitellaan. Vahvuudet eivät

kuitenkaan kilpaile keskenään, eikä mikään vahvuuksista ole toista tärkeämpi tai parempi. Niiden käyttöpaikat vain vaihtelevat.

Bongari oppii tunnistamaan vahvuuksia, kutsumaan niitä tietoisesti esiin ja valjastamaan niitä toiminnan avuksi aivan uudellisissa paikoissa. Bongarin ensimmäinen askel on vahvuuskielen omaksuminen. Kun taitoja oppii sanoittamaan, toiminta konkretisoituu ja vahvuuslihaksen kasvattamisesta tulee tietoista. Uutta ruokalajia maistamaan uskaltanut lapsi kasvattaa paitsi makumaailmaansa myös rohkeuslihastaan. Kännnykkänsä sammuttanut nuori säästää puhelimensa akkua ja lataa samalla itseensä taitoa säädellä omaa toimintaansa myös vastaisuudessa.

Vahvuuden käyttö tuntuu hyvältä, ja tähän hyvään pitäisi olla vaivatonta palata. Koska ihmismieli kovin hanakasti tarttuu epäkohtiin, vaikeuksiin ja mokailuihin, vahvuuksien ansiosta saavutettuihin onnistumisiin pitäisi olla helppo muistireitti. Tällä reitillä kulkemista Bongausopas edistää. On tärkeää esimerkiksi ymmärtää, että menestys on tullut sinnikkyyttä vaatineella työllä eikä syntymälahjana tai sattumankauppana.

Bongausopas esittelee myös positiivisen CV:n. Tämä on onnistumisten ansioluettelo, jota voivat täyttää lapsi tai nuori itse, ystävät, opettajat, vanhemmat tai valmentajat, koko lapsen lähipiiri. Positiivinen CV dokumentoi taitoja, joita perinteisessä kouluarvioinnissa ei ole huomioitu, esimerkiksi juuri luontevahvuuksien esiintymistä, taituruutta akateemisten aineiden ulkopuolella, ystäväystymisen kykyä tai vaikkapa kekseliäisyyttä. Uudet varhaiskasvatussuunnitelman ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet koros-

tavat lapsen yksilöllisyyttä ja oikeutta tulla havaituksi parhaimpana mahdollisena versiona itsestään.

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on suojella ja edistää lasten oikeutta hyvään ja turvalliseen lapsuuteen. Varhaiskasvatus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvosta. Jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi, huomioon otetuksi ja ymmärretyksi omana itsenään sekä yhteisönsä jäsenenä. (OPH 2016)

Perusopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvosta merkityksestä. Jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella on oikeus kasvaa täyteen mittaansa ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä. Tässä oppilas tarvitsee kannustusta ja yksilöllistä tukea sekä kokemusta siitä, että koulu-yhteisössä häntä kuunnellaan ja arvostetaan ja että hänen oppimisestaan ja hyvinvoinnistaan välitetään. Yhtä tärkeä on kokemus osallisuudesta ja siitä, että voi yhdessä toisten kanssa rakentaa yhteisönsä toimintaa ja hyvinvointia. (OPH 2014)

Bongausopas auttaa kasvattajaa näkemään jokaisen lapsen ja nuoren mahdollisuudet ja ruokkimaan osaaamista monipuolisesti. Rakennetaan kunkin vahvuuksista yhteinen voimavara!

Helsingissä 31.3.2017

Lämmöllä ja ilolla

Lotta Uusitalo-Malmivaara ja Kaisa Vuorinen

